XXVIII SPRAWOZDANIE

Z CZYNNOŚCI WYDZIAŁU

TOWARZYSTWA HISTORYCZNEGO

WE LWOWIE

TUDZIEŻ

KOMITETU REDAKCYJNEGO

KWARTALNIKA HISTORYCZNEGO

ZA LATA 1914, 1915, 1916

LWÓW
NAKŁADEM TOWARZYSTWA
CZCIONKAMI DRUKARNI JAKUBOWSKIEGO I SP., PIEKARSKA 11.
1917

Skład Wydziału:

Prezes:

Ludwik Finkel.

Zastępca prezesa:

Bronisław Dembiński.

Skarbnik:

Jan Friedberg.

Sekretarz:

Eugeniusz Barwiński.

Członkowie Wydziału:

Władysław Abraham
Aleksander Czołowski
Ludwik Kubala
Maryan Kukiel
Bronisław Pawłowski
Zygmunt Luba Radzimiński
Tadeusz Wojciechowski.

Skład komitetu redakcyjnego:

Redaktor:

Aleksander Semkowicz (1914 I)
Stanisław Zakrzewski (1914 II—1916).

Członkowie Komitetu redakcyjnego:

Szymon Askenazy
Bronisław Gubrynowicz
† Karol Hadaczek
Kazimierz Hartleb
Teofil Modelski
Henryk Sawczyński
Władysław Semkowicz
Eugeniusz Wawrzkowicz
Stanisław Zakrzewski.

Komisya kontrolująca:

Józef Nogaj
Stanisław Schneider
Władysław Towarnicki.

Lwów, data stempla pocztowego.

DO

SZANOWNYCH CZŁONKÓW TOWARZYSTWA HISTORYCZNEGO.

Wydział Tow. Hist. przesyłając sprawozdanie z czynności swoich w latach 1914—1916, zwraca uwagę Szanownych Członków na ustęp odnoszący się do obecnego stanu finansowego towarzystwa i spowodowanych nim trudności w dalszem wydawaniu »Kwartalnika Historycznego«.

Celem utrzymania naszego organu na poziomie pisma naukowego, odpowiadającego zadaniom i stanowisku Tow. Historycznego, Wydział zwraca się do ofiarności Szanownych Członków i uprasza **o dobrowolne jednorazowe datki,** które w miarę wysokości utworzyłyby albo fundusz zarodowy albo tylko zapewniły byt Kwartalnika w najbliższych latach.

Ufając, że Szanowni Członkowie nie odmówią pomocy Swojej pismu, którego potrzebę i znaczenie niewątpliwie uznają, załączamy czek Pocztowej Kasy Oszczędności na konto Rektoratu Uniwersytetu lwowskiego, za łaskawem zezwoleniem JM. Rektora K. Twardowskiego.

Składane datki będą kwitowane w sprawozdaniach z miesięcznych posiedzeń Tow. Hist. i w Kwartalniku Historycznym.

Prof. Dr. Stanisław Zakrzewski,
redaktor Kwart. Hist.

Prof. Dr. Ludwik Finkel,
prezes Tow. Hist.

Sprawozdanie niniejsze obejmuje okres czasu trzyletni t. j. od kwietnia 1914 do kwietnia 1917 roku.

Wydział Towarzystwa Historycznego i uczestniczący w jego obradach Komitet redakcyjny Kwartalnika Historycznego, wybrane na Walnem Zgromadzeniu d. 7. kwietnia 1914 r., czuły się upoważnionymi, uważały nawet za obowiązek zatrzymać powierzone sobie mandaty wśród stosunków, które albo całkiem uniemożliwiały albo bardzo utrudniały zebranie w przepisanych statutem terminach członków towarzystwa celem dokonania wyborów. Dla tego dopiero obecnie zdają Walnemu Zgromadzeniu rachunek z swoich czynności.

Działalność nowego Wydziału w miesiącach przedwojennych r. 1914 zapisała się następującymi faktami:

D. 31. maja odbyło się Nadzwyczajne Walne Zgromadzedzenie, które zamianowało na wniosek Wydziału członkami honorowymi Towarzystwa Historycznego wieloletniego prezesa Prof. Dra Tadeusza Wojciechowskiego i wiceprezesa Prof. Dra Ludwika Kubalę, składając znakomitym dziejopisarzom i bardzo zasłużonym kierownikom naszego towarzystwa hołd głębokiej czci i trwałej wdzięczności, tem gorętszej, że ustępując z kierownictwa pozostali nadal członkami Wydziału.

Poczęta w r. 1913 w porozumieniu z Kołem krakowskiem i historykami innych dzielnic Polski akcya w sprawie zwołania IV-go Zjazdu historyków polskich we Lwowie przybrała już zupełnie konkretne formy. Oznaczono termin zjazdu na czas około Zielonych Świąt 1915 i rozesłano w maju odezwę Komitetu Zjazdowego, w której ustalono w głównych zarysach program obrad i zaproszono historyków do zgłoszenia referatów (por. Kw. Hist. 1914, str. 310—311). Prócz referatów, obejmujących przegląd dziejów Polski niepodległej i epoki porozbiorowej, do których zaproszono referentów, nadeszło na ręce

sekretarza Zjazdu 30 zgłoszeń, które świadczyły o żywem zainteresowaniu się Zjazdem i zapowiadały mu powodzenie.

Na posiedzeniu Wydziału i Komitetu redakcyjnego dnia 2. czerwca postanowiono ożywić miesięczne zebrania naukowe przez dodanie do odczytów krótkich komunikatów, wejść w ściślejszy związek z Kołem krakowskiem przez wymianę prelegentów, urządzać z innemi towarzystwami humanistycznemi wspólne zebrania i t. p. Nadto zaprojektowano uroczyste posiedzenie towarzystwa w 50-rocznicę wydania we Lwowie I-go tomu „Monumentów Poloniae“ przez Augusta Bielowskiego (we wrześniu 1864) i obchód publiczny 500-nej rocznicy narodzin Jana Długosza.

Wszystkie te zamierzenia poszły w niwecz wskutek wybuchu wojny, której ofiarą padł Lwów, zajęty d. 3. września 1914 r. przez wojska rosyjskie.

Wielu członków towarzystwa, kilku członków Wydziału i Komitetu redakcyjnego opuściło miasto przed inwazyą, wśród nich redaktor Kwartalnika Historycznego dr. Aleksander Semkowicz i sekretarz towarzystwa, pełniący zarazem obowiązki skarbnika, dr. Eugeniusz Barwiński. Przechowane w biurze Archiwum państwowego księgi i akta, protokoły i kwitaryusze towarzystwa podzieliły los biblioteki archiwalnej Namiestnictwa i 26 tek z materyałami do historyi Zygmunta III, własności prywatnej Dra Barwińskiego, t. j. stały się pastwą grabieży nieprzyjacielskiej. Fundusze Towarzystwa Historycznego zostały jednak szczęśliwie uratowane dzięki wywiezieniu ich ze Lwowa i powróciły w całości, po oswobodzeniu miasta, do kasy towarzystwa.

W czasie okupacyi rosyjskiej nie można było myśleć o odbywaniu zebrań i posiedzeń Towarzystwa Historycznego, wymagających swobodnej wymiany zapatrywań i poglądów naukowych. Nie chcąc jednakże przerywać ciągłości prac, objawiającej się przedewszystkiem w wydawanictwie Kwartalnika Historycznego, prezydyum w porozumieniu z członkami Wydziału i Komitetu redakcyjnego postanowiło prowadzić dalej rozpoczęty druk III i IV zeszytu, zwłaszcza, że część recenzyj była już złożona a drukarnia otrzymała na poczet kosztów od skarbnika 1000 K i podejmowała się ukończenia obu zeszytów w razie uzyskania jeszcze 500 K. Wobec tego prezydyum powierzyło d. 15. listopada 1914 redakcyę Kwartalnika Historycz-

nego członkowi Komitetu redakcyjnego Profesorowi Drowi Stanisławowi Zakrzewskiemu, który podjął się chętnie i bezinteresownie trudnego zadania.

Po oswobodzeniu miasta d. 22. czerwca 1915 r., po wydaniu dwóch ostatnich zeszytów Kwartalnika za rok 1914 z końcem lipca, Wydział przystąpił do ściągania wkładek od członków przebywających we Lwowie, które wpływały dosyć dobrze, wniósł podanie o subwencye do Wydziału krajowego, do Rady Przybocznej m. Lwowa i wreszcie do Ministerstwa W. i O. we Wiedniu. Na posiedzeniu, odbytem d. 7. sierpnia 1915 zatwierdził powierzenie redakcyi Prof. St. Zakrzewskiemu i postanowił podjąć z rokiem akademickim 1915/16 miesięczne posiedzenia naukowe, które też od listopada począwszy zbierały się w sali posiedzeń Wydziału lekarskiego w Uniwersytecie z następującym porządkiem dziennym:

D. 20. listopada 1915: Dr. Wł. Abraham „Znaczenie prawne postrzyżyn przy zawarciu związku małżeńskiego w pogańskiej Polsce“. Komunikaty: Dr. Wł. Semkowicz „O fragmencie „Vita quinque fratrum“, Dr. L. Finkel „List Michała Glińskiego o bitwie pod Kleckiem“.

D. 20. grudnia 1915: Dr. Emil Kipa „Stanowisko Aleksandra I w sprawie polskiej r. 1809. Komunikaty: Dr. Eug. Wawrzkowicz „Z wspomnień gen. H. Dembińskiego z czasów pobytu jego w Paryżu na wiosnę 1814“, Dr. A. Skałkowski „Z życia prywatnego ks. Józefa Poniatowskiego“.

D. 30. stycznia 1916: Dr. Wł. Semkowicz „Litewskie rody bojarskie kniaziowskiego pochodzenia“. Komunikat: Dr. E. Kipa „Radziwiłł Panie Kochanku u króla pruskiego w r. 1788“.

D. 27. lutego 1916: Dr. St. Zakrzewski: „O dokumencie Dagome iudex“.

D. 18. marca 1916: Dr. Br. Dembiński: „O dziele Lorda „The second partition of Poland“; Dr. M. Schorr: „Problem Chettytów“.

D. 7. kwietnia 1916: Dr. Wł. Podlacha „Malarstwo cerkiewne na Rusi Halickiej“.

D. 27. maja 1916: Dr. Jan Rutkowski „Odbudowa wsi polskiej po najeździe szwedzkim“ Komunikat: Dr. T. E. Modelski „Kaunitz i sprawa spiska“.

D. 30. czerwca 1916: Dr. St. Zakrzewski „Pomorscy

Piastowie" Komunikat: Dr. L. Finkel „O Dra O. Haleckiego Das Nationalitätenproblem im alten Polen".

D. 16. lipca 1916: Dr. Oswald Balzer „Z dziejów skarbca i archiwum koronnego w dobie przedjagiellońskiej".

D. 30. października 1916: Dr. St. Zakrzewski „O Geografie Bawarskim". Komunikat: D. T. E. Modelski „Dziennik J. J. Khevenhüllera-Metscha".

D. 29. listopada 1916: Dr. Wł. Abraham „Plan utworzenia biskupstwa w Lublinie w XV w." Komunikat: Zygm. Luba Radzimiński „Laudum sejmiku województwa Włodzimirskiego 1794 r.".

D. 30. grudnia 1916: Dr. Olgierd Górka „Wiadomości historyka arabskiego z XVI w. Dżenabiego o Węgrzech, Tatarach, Polsce i Litwie z czasów Solimana Wspaniałego"; Komunikat: Dr. E. Kipa „Polityka Austryi wobec Francyi i Napoleona w latach 1808—1809 a Papiery Metternicha".

D. 26. stycznia 1917: Dr. Ludwik Kubala „Śmierć Bohdana Chmielnickiego".

D. 3. lutego 1917 Dr. Oswald Balzer: „Sprawa uwiezienia insygniów koronnych polskich przez Króla Ludwika do Węgier".

D. 31. marca 1917: Dr. T. E. Modelski „Austrya a sprawa spiska w drugiej połowie XVIII w. i jej związek z pierwszym podziałem Polski (autoreferat) Komunikat: Dr. E. Kipa „Archiwum ks. Lubomirskiego z Równego".

Z tych posiedzeń podawał sekretaryat sprawozdania do dzienników a także zamieścił je w rubryce „Spraw Towarzystwa" w Kwartalniku Historycznym.

* * *

Wśród ciężkich warunków, w jakich żyjemy, Wydział towarzystwa i Redakcya Kwartalnika starały się pełnić swoje zadania w miarę sił i możności, brać udział w doniosłych, smutnych i radosnych zdarzeniach narodu i nauki polskiej. Odnowionemu Królewskiemu Uniwersytetowi w Warszawie poświęciliśmy rocznik 29-ty Kwartalnika Historycznego. Przyłączyliśmy się do hołdu i życzeń, złożonych Henrykowi Sienkiewiczowi w 70-tą rocznicę Jego urodzin, daliśmy wyraz serdeczny żalowi z powodu zgonu wielkiego pisarza, naszego długoletniego członka. (Kw. hist. XXX, 483). W 25 rocznicę śmierci

Xawerego Liskego podniósł przewodniczący na posiedzeniu miesięcznem niezapomniane zasługi Jego dla towarzystwa i nauki historycznej (Kw. hist. XXX str. 214).

D. 30. listopada 1916 odbyło się uroczyste posiedzenie towarzystwa, które przewodniczący zagaił przemówieniem, poświęconem wielkiej chwili dziejowej a zarazem pamięci wielkodusznego i sprawiedliwego Monarchy (Kw. hist. XXX 482—4).

Przez udział w pogrzebie oddaliśmy cześć zmarłym członkom towarzystwa, zasłużonym pracownikom na niwie dziejopisarskiej: Franciszkowi Jaworskiemu (zm. 18. marca 1914) i Karolowi Hadaczkowi (zm. 19. grudnia 1914), nad którego zwłokami przemówił prof. Tadeusz Wojciechowski (Kw. hist. XXVIII, 607, XXIX, 480). Na styczniowem posiedzeniu b. r. przewodniczący oddał hołd pamięci zasłużonego historyka śp. profesora Stanisława Krzyżanowskiego, w lutym pożegnał kilku ciepłymi wyrazy młodego, rokującego piękne nadzieje historyka Stefana Sochaniewicza.

Śmierć na ogół poczyniła w tych latach liczne i bolesne szczerby w gronie Towarzystwa Historycznego. Straciliśmy 19 członków: wśród nich odeszli gorliwi współpracownicy Kwartalnika i serdeczni przyjaciele towarzystwa. Prócz wyżej wymienionych zmarli: Ludwik Bąkowski, który legł na polu chwały, Julian Jaxa Bykowski, Stefan Frenkel, Władysław Gubrynowicz, Tadeusz Bolesta hr. Koziebrodzki, Franciszek Krček, X. Kujot Stanisław, Aleksander Lisiewicz, Gustaw baron Manteuffel, Krzysztof Mieroszewski, Juliusz Miklaszewski, Edmund Naganowski, Leon Despot Zenowicz, Fryderyk Zoll.

Cześć Ich pamięci!

* * *

Nadesłane nam sprawozdanie Koła krakowskiego stwierdza piękny jego rozwój i ożywiony ruch, który tam panuje.

Wprawdzie zawiera ono kilka zarzutów, z naszego stanowiska niezasłużonych, zamieszczamy je przecież bez zmian, ponieważ na polemikę niema miejsca w sprawozdaniu Wydziału, które ma na oku jedynie dobro całego towarzystwa.

Sprawozdanie naszego Koła krakowskiego może lepiej niż samo przedstawienie rzeczy, niż nawet cyfry w zestawieniu kasowem, ujawni trudne położenie, w jakiem Towarzystwo Historyczne się znajduje.

Nie chcemy bowiem i nie możemy ukrywać naszym członkom, że byt Kwartalnika Historycznego, wydawanie organu naszego, które tworzyło dotychczas jedno z najprzedniejszych zadań towarzystwa, przechodzi obecnie z powodu szczupłości rozporządzalnych środków materyalnych w fazę krytyczną.

Dochody, które posiadaliśmy w latach 1915 i 1916, jak to widać z przedstawionego bilansu kasowego, nie wystarczyły nawet na pokrycie kosztów druku i papieru, obecnie nadzwyczaj podwyższonych. Wskutek tego wyczerpały się skromne zapasy lat ubiegłych w zupełności. Utrzymaliśmy Kwartalnik tylko dzięki ofiarnej, bezinteresownej pracy redaktora i członków towarzystwa, którzy nie pobierali za swoje artykuły żadnego honoraryum. Ale rozumie się samo przez się, że prowadzenie w takich warunkach pisma, które stać musi na poziomie wymagań naukowych, szybcej lub później okaże się wprost niemożliwem.

Chcąc utrzymać Kwartalnik Historyczny w rozmiarach obecnych, co prawda zmniejszonych, ale nie mniejszych lecz większych od rocznika przedwojennego (R. 1913: str. 432, 1914: 607; 1915: str. 482; 1916: str. 486), pragnąc wynagrodzić, jak należy, zarówno kierownictwo czasopisma jak współpracowników i urządzić odpowiednią administracyę, słowem utrzymać organ Towarzystwa Historycznego na wysokości jego zadań potrzeba mu zapewnić roczny dochód co najmniej 7500 do do 8000 koron.

Zamieszczony na dalszych kartach spis członków podaje wprawdzie liczbę 356 nazwisk, większą zatem nawet od r. 1913 największą w czasie istnienia towarzystwa, ale nie oddaje on istotnego stanu rzeczy, który mógłby być podstawą obliczeń kasowych. Wydział towarzystwa a także Zarząd Koła krakowskiego nie posiadając wiadomości o pobycie wielu członków, nie mogąc dotrzeć do nich, ufając, że z nastaniem stosunków normalnych wywiążą się oni z swoich zobowiązań i powrócą do grona naszego, postanowiły nie usuwać nikogo, bez względu na uiszczanie wkładki rocznej, ze spisu członków. Biorąc zaś za podstawę obliczeń sumę wpłaconych wkładek za lata 1915 i 1916 (3256 K), dojdziemy do przekonania, że liczba członków wynosi zaledwie 135, z tymi zaś, którzy płacą przez księgarnie, dochodzi najwyżej do liczby 150. Na wkładkach zatem członków, jakby być powinno, oprzeć wydawnictwa

Kwartalnika nie można. Subwencye: krajowa (1400 K), rządowa (obecnie o połowę mniejsza 600 K), i subwencya miasta Lwowa (200 K) nie wystarczają na uzupełnienie brakującej kwoty.

Z tych powodów Wydział pragnąc utrzymać pismo towarzystwa, postanowił uciec się do jedynego, jak mniema, środka wskazanego t. j. odwołać się wprost do członków, przedstawić im istotny stan rzeczy i wezwać do dobrowolnej składki na rzecz wydawnictwa Kwartalnika Historycznego. Wyjątkowy ten, jednorazowy zasiłek dozwoli może przetrwać ciężkie lata i zachować nieprzerwany ciąg działania towarzystwa. Ufamy niezachwianie, że członkowie nasi pospieszą w miarę możności z pomocą materyalną i nie dadzą upaść pismu, które przez lat trzydzieści służy historycznej nauce polskiej, jest placówką nie tylko naukową, lecz także narodową.

Wydział towarzystwa składa publiczne podziękowanie Wysokiemu Wydziałowi Krajowemu za łaskawe udzielanie w niezmiejszonej kwocie subwencyi krajowej, jakoteż Wysokiemu Ministerstwu Wyznań i Oświaty we Wiedniu, Prześwietnej Radzie Przybocznej miasta Lwowa za hojne poparcie celów towarzystwa.

Z serdecznem podziękowaniem zwracamy się również do Szanownych Redakcyj dzienników, które pomieszczały chętnie liczne komunikaty towarzystwa i stale okazują nam swą życzliwość.

Sprawozdanie kasowe
za lata 1914, 1915, 1916.
Fundusz obrotowy.

Dochód.

	Za rok 1914 I koron	Za rok 1914 II koron	Za rok 1915 koron	Za rok 1916 koron
I. Wkładki:				
a) zaległe	73·—	—	—	10·—
b) bieżące (wprost pobrane)	983·—	—	1164·32	1052·—
c) Koło krakowskie	517·06	—	440·—	600·—
II. Wpisowe	2·—	—	—	—
III. Subwencya Minist. W. i O.	1200·—	—	—	800·—
IV. Subwencya kraj. za r. 1913	1400·—	—	1400·—	1400·—
za r. 1914	1400·—	—	—	—
V. Subwencya m. Lwowa .	—	—	—	200·—
VI. Prenumerata:				
a) Gubrynowicz za r. 1913	849·31	—	500·—	—
b) Wende i Sp. za r. 1913 . .	596·80	—	—	—
VII. Zwrot za odbitki	—	—	—	67·50
	7021.17	—	3504·32	4129·40

Zestawienie:

Dochód:	Rok 1914	7021·17
	Rok 1915	3504·32
	Rok 1916	4129·50
	Razem . .	14654·99
Rozchód:	Rok 1914 I	4468·54
	„ „ II	1814·80
	Rok 1915	4203·63
	Rok 1916	4662·30
	Razem . . .	15149·27
	Deficyt . . .	494·28
		14654·29

Rozchód.

	Za rok 1914 I koron	Za rok 1914 II koron	Za rok 1915 koron	Za rok 1916 koron
I. Wydawnictwo Kw. Hist.:				
a) Redakcya	800·—	—	—	—
b) Kronika i bibliografia . .	400·—	100 —	100·—	—
c) Honoraria autorskie . .	494·90	—	—	—
d) Druk i broszur.	2083·03	1500·—	3699·53	4182·11
e) Odbitki	299·18	214·80	260·10	228·75
f) Klisze	5·80	—	—	—
g) Ekspedycya	102·73	—	50·—	47·94
h) Indeks	—	—	—	100·—
II. Administracya:				
a) Wydatki sekr. i skarbnika	128·60	—	2·60	15·—
b) Sekretarz Zjazdu	40 —	—	—	—
c) Kursor Tow. i Kwart. Hist.	114·30	—	91·40	88·30
	4468·54	1814·80	4203.63	4662·10

Fundusz żelazny, jak go wykazano za rok 1913, t. j. 4% list zastawny Banku krajowego na 200 K serya II nr. 3088 i trzy listy zastawne Banku kraj. 4½% serya II Nr. 10239 na 100 złr. Nr. 13549 na 200 K, Nr. 3546 na 100 K — razem na K 700.

Fundusz zapasowy, tamże wykazany, t. j. trzy książeczki wkładkowe Banku hipotecznego we Lwowie Nr. 588 na K 462·14, Nr. 589 na K 109·58 i Nr. 590 na K 240·86. Obydwa fundusze złożone są w Banku hipotecznym we Lwowie za kwitem depozytowym z dnia 2. marca 1914 r.

Powyższe zestawienie kasowe stwierdziła Komisya kontrolująca przy szkontrum odbytem dnia 21. maja 1917.

Józef Nogaj. *Stanisław Schneider.*

Sprawozdanie Zarządu

Krakowskiego Koła Towarzystwa Historycznego.

Od trzech lat Zarząd Koła Krakowskiego pierwszy raz staje przed Ogólnem Zebraniem, aby mu zdać sprawę ze swych czynności. Okoliczności, wśród których wznowiona została działalność Koła w lutym roku zeszłego, utrudniały bardzo złożenie tego rodzaju sprawozdania; Zarząd sądzi jednak, że pominięty poprzednio okres działalności od stycznia do czerwca r. 1914 zasługuje tu niemniej na wzmiankę i powinien narówni z ostatnim rokiem sprawozdawczym stać się przedmiotem dyskusyi krytycznej.

Od czasu ostatniego sprawozdania wygłoszono na zebraniach Koła następujące odczyty:

31. stycznia 1914 r. prof. Fr. Bujak: „Feudalizm a kapitalizm".

14. lutego t. r. prof. W. Tokarz: „Kraków w początkach powstania styczniowego"; dr. M. Łodyński: „Regnum Poloniae w opinii XIV w.".

14. marca dr. Kaz. Krotoski: „Krytyczne uwagi o najnowszych planach nauczania historyi w szkołach średnich i o podręcznikach, na podstawie tych planów napisanych"; dr. K. Radlińska: „Zagadnienia popularyzacyi historyi".

23. kwietnia: prof. St. Smolka: „Dwa zagadnienia z czasów Jagiełły".

20. maja: ks. dr. Fijałek: „Zabezpieczenie języka ludu w kościele rzymsko-katolickim na Litwie i w Rzplitej".

20. czerwca: ś. p. dr. Ludwik Bąkowski: „Stanowisko ks. Albrechta pruskiego wobec wcielenia Mazowsza".

Po półtorarocznej przerwie, wywołanej przez ewakuacyę Krakowa:

19. lutego 1916, na Zebraniu Ogólnem: dr. O. Halecki: Rozbiór krytyczny dzieła Ziviera „Neuere Geschichte Polens, 1506—1572".

18. marca: dr. F. Koneczny: „Geneza i istota kultury rosyjskiej".

15. kwietnia: dr. Fr. Papée: „Trzynastoletnia wojna pruska“.

13. maja: dr. Wł. Konopczyński: „Z dziejów senatu polskiego od XVI do XVIII w.“.

17. czerwca: prof. dr. St. Kutrzeba: „Wady i zadania naszej historyografii“.

1. lipca: prof. W. Sobieski: „Sprzeczne rady w obozie pod Smoleńskiem w r. 1610“.

21. października: prof. St. Kutrzeba: „Organizacya naszej pracy historycznej“.

18. listopada: dr. Ludwik Kolankowski: „Pomiar Litwy za Zygmunta Augusta“.

15. grudnia: dr. Wł. Konopczyński: „Z najnowszej historyografii szwedzkiej“; prof. Wł. Semkowicz: „Z archiwaliów petersburskich“.

3. lutego: prof. dr. Wł. Semkowicz: „Ze studyów nad pierwotnem osadnictwem rycerstwa polskiego: Lubin i jego fundatorzy“.

Ogólne Zgromadzenie Koła krakowskiego odbyło się 3. marca. Po wysłuchaniu i przyjęciu niniejszego sprawozdania Zarządu, dokonano wyborów. Do nowego zarządu weszli dr. Fryderyk Papée jako przewodniczący, prof. dr. Stanisław Kutrzeba jako zastępca tegoż, dr. Edward Kuntze jako skarbnik Koła, tudzież dr. Oskar Halecki i dr. Władysław Konopczyński. — Następnie prof. dr. Adam Krzyżanowski wygłosił odczyt na temat: „Przyczyny gospodarcze obecnej wojny“. W dyskusyi uczestniczyli prof. dr. W. Sobieski, prof. St. Kutrzeba, dr. Fr. Papée i prelegent.

W dwa tygodnie potem, 17. marca, prof. dr. Wacław Sobieski, nawiązując do kwestyi poruszonej przez poprzednika wypowiedział na zebraniu Koła, wobec nader licznych słuchaczów, rzecz p. t. „Z dziejów antagonizmu rosyjsko-niemieckiego“. Przemawiali w dyskusyi prof. dr. A. Krzyżanowski, prof. Fr. Bujak, prof. dr. W. Zakrzewski i prelegent.

Ogółem na 18 zebraniach, 21 odczytów lub komunikatów, z których na wiek XIV przypada 1, na XV—2, XVI—3, XVII—1, XIX — 1, XX — 1; pięć dotyczyły dłuższych okresów; dwa poruszały kwestye dydaktyczne, dwa zawierały krytykę całej historyografii polskiej, dwa miały charakter bibliograficzno-sprawozdawczy. Siedm odczytów było zaczerpniętych z histo-

ryi politycznej, 4 z historyi ustroju, 2 z dziejów kultury. Prelegentów mówiło siedmnastu. Na zasadzie tych cyfr można stwierdzić, że Koło umiało ustrzedz się jednostronności i monotonii zarówno pod względem omawianych epok, jak i przedmiotów badań, i doboru prelegentów. Frekwencya przed wojną wynosiła przeciętnie 32 osoby na zebraniu, podczas wojny — 28 osób. Dyskusye były zawsze ożywione i zawsze dorzucały coś nowego do wygłoszonego referatu.

W innych kierunkach działalność Koła mniej była pomyślna. Zlecona Zarządowi sprawa informowania zagranicy o postępach badań polskich nie doczekała się załatwienia głównie z powodu wybuchu wojny i braku zgłoszeń ze strony osób, któreby się tego zadania podjęły. Sprawa zjazdu historyków polskich uległa zwłoce skutkiem okupacyi Lwowa i innych wypadków wojennych. Poparcie „Kwartalnika Historycznego" osłabło znacznie: wkładki członkowskie płynęły dość opieszale; udział krakowian w zapełnianiu treści „Kwartalnika", w r. 1914 jeszcze przeważny, stał się w następnym roku nikłym a i w r. 1916 nie wrócił do poprzedniego poziomu. Tłumaczy się ta zniżka nietylko czasowem odcięciem Lwowa od Krakowa, ale i nieregularnością, z jaką wychodzą poszczególne zeszyty, jak niemniej zawieszeniem wypłaty honoraryów autorskich.

Ostatni zeszyt podwójny naszego organu (1916, 2, 1—2), pomijając już szczupłość rozmiarów, okazuje cofnięcie się wstecz pod tym jeszcze względem, że zawiera artykuł treści historyczno-literackiej. Do umieszczenia go wbrew dotychczasowej praktyce, zmusiła zapewne Redakcyę głównie trudność porozumienia się z Komitetem krakowskim.

Zarząd i Komitet Redakcyjny, uważają jednak za swój obowiązek czuwać nad tem, aby Kwartalnik w miarę środków materyalnych nie redukował swej objętości, ani nie zmieniał charakteru czasopisma ściśle historycznego, i gotowe są jak i poprzednio dostarczać naczelnej Redakcyi odpowiednich materyałów z Krakowa.

Co do poparcia materyalnego, obecna krytyczna doba czyni je znacznie jeszcze trudniejszem, niż było w czasach pokojowych. Zarząd jest przekonany, że gospodarka finansowa Towarzystwa oddawna spoczywa na wątłych fundamentach, i po części na mylnych zasadach, mianowicie na zasadzie szukania

środków w zapomogach instytucyi rządowych lub samorządowych, zamiast na ofiarnej samopomocy społeczeństwa. Do uzdrowienia tej gospodarki nie wystarczyłaby doraźna pomoc pojedynczych członków, nie rozporządzających wielkimi kapitałami. Dlatego, nie chcąc zatracać w ogólnem budżecie Towarzystwa indywidualnej ofiary ś. p. Ludwika Bąkowskiego, Zarząd postanowił użyć jego funduszu (1150 koron) na inne cele, zgodnie z zadaniami Towarzystwa Historycznego. Przewidywane jest m. in. specyalne wydawnictwo „Katalogu archiwów oraz bibliotek, zawierających źródła rękopiśmienne do dziejów Polski“; sprawa ta jednak nie jest jeszcze ostatecznie rozstrzygnięta.

Główny zatem punkt ciężkości prac Zarządu i całego Koła leżał w jego zebraniach miesięcznych. Przez nie starano się utrzymywać łączność i wymianę myśli między historykami krakowskimi. Starania te były nie bezowocne, i jest nadzieja, że skutki stąd okażą się produkcyjne i użyteczne dla całej nauki polskiej. Podobnie jak przed laty z dyskusyi naszego Koła wypłynęła inicyatywa Zjazdu, przecięta niestety przez siłę wyższą, tak samo w ostatnim roku sprawozdawczym z obrad naszych wyłoniły się trzy ważne projekty, które wszystkie weszły już w stadyum urzeczywistnienia. Pierwszym jest plan zbiorowego opracowania dziejów Polski w 10 tomach, pierwszy raz rzucony publicznie w dyskusyi nad odczytem prof. Kutrzeby o „Wadach i zadaniach naszej historyografii“. O obecnym stanie tej sprawy ogół czytający otrzyma niebawem dokładną informacyę. Następnie w czerwcu r. 1916 Zarząd uprojektował cykl odczytów „O przyczynach upadku Polski“, złożony z 12 krótkich referatów; myślą przewodnią tego programu jest rewizya dotychczasowych poglądów na rolę wewnętrznych oraz zewnętrznych czynników, które wywołały upadek Rzplitej. Wreszcie podczas rozpraw nad odczytem prof. Kutrzeby o „Organizacyi naszej pracy historycznej“ zrodził się projekt zbiorowego również zreferowania głównych zadań wydawniczych naszej nauki w obrębie różnych okresów życia politycznego Polski, jej ustroju, gospodarstwa, kultury i życia religijnego. Z wyników takiej ankiety przypuszczalnie skorzystają instytucye specyalne, których przeznaczeniem jest publikacya źródeł.

Dr. Papée
przew. Koła kr.

Sprawozdanie kasowe
Krakowskiego Koła T. H.
za lata 1914—1916.

Dochody.

Wkładki członków	. . . .	1204·90 K

Wydatki.

Wysłano do Lwowa 15. kwietnia 1916	. . .	440·— K
„ „ „ 28. marca 1917	. . .	600·— K
10% kursorowi	. . . .	99·20 K
		1139·20 K
Pozostaje w kasie	. . . .	65·70 K
		1204·90 K

Kraków 25. kwietnia 1917.

E. Kuntze
Skarbnik.

Spis członków Towarzystwa.

A. Członkowie honorowi.

† Roepell Ryszard, Wrocław.
† Małecki Antoni, Lwów.
Kętrzyński Wojciech, Lwów.
† Nehring Władysław, Wrocław.
† Aleksander Jabłonowski, Warszawa.
Tadeusz Wojciechowski, Lwów.
Ludwik Kubala, Lwów.

B. Członkowie zwyczajni.

Abraham Władysław, Lwów.
Aleksandrowicz Aniela, Lwów.
Aleksandrowicz Włodzimierz, Kraków.
Anczyc Wacław, Kraków.
Antoniewicz Bołoz Jan, Lwów.
Antoniewicz Bołoz Władysław, Krosno.
Archiwum akt grodzkich, Kraków.
Archiwum m. Lwowa, Lwów.
Askenazy Szymon, Lwów.

Hr. Badeni Stanisław Henryk, Koropiec.
Bąkowski Klemens, Kraków.
†Bąkowski Ludwik, Kraków.
Balaban Majer, Lwów.
Balzer Oswald, Lwów.
Bałaban Józef, Lwów.
Barewicz Eugeniusz, Lwów.
Bartoszewicz Kazimierz, Kraków.
Bartynowski Władysław, Kraków.
Barwiński Aleksander, Lwów.
Barwiński Eugeniusz, Lwów.
Batowski Zygmunt, Lwów.
Biblioteka hr. Baworowskich, Lwów.
Białkowski Leon, Kraków.
Bieliński Józef, Warszawa.
Birkenmajer Ludwik, Kraków.
Biesiadecki Franciszek, Firlejów.
X. Bilczewski Józef, Lwów.
Bobin Romuald, Lwów.
Bobrzyński Michał, Kraków.
Bogatyński Władysław, Kraków.
Bojarski Władysław, Przemyśl.
Boratyński Ludwik, Kraków.
Borkowski Oktaw, Lwów.
Borzemski Antoni, Lwów.
Bostel Ferdynand, Lwów.
Bruchnalski Wilhelm, Lwów.
Brückner Aleksander, Berlin-Wilmersdorf.
Brzozowska Janina, Kraków.
Bujak Franciszek, Kraków.
Burmistrz Józef, Kraków.
† Bykowski Jaxa Juliusz, Lwów.
Bylicki Władysław, Lwów.

Cercha Stanisław, Kraków.
Chłędowski Kazimierz, Wiedeń.
Chmiel Adam, Kraków.
Chołodecki Białynia Józef, Lwów.
Chrzanowski Ignacy, Kraków.
Cielecki Zaremba Artur, Hadyńkowce.
Cieński Tadeusz, Pieniaki.
Cwikliński Ludwik, Wiedeń.
Cynarski Jan, Kraków.
X. Czaplewski Paweł, Szynych (Prusy).
Czarnik Bronisław, Lwów.
Czauderna Karol, Lwów.
Czołowski Aleksander, Lwów.

Dąbkowski Przemysław, Lwów.
Dąbrowski Jan, Kraków.
X. Dębski Stefan, Warszawa.
Dembiński Bronisław, Lwów.
Dickstein Samuel, Warszawa.
Diveky Adryan, Löcse, Kraków.

Długopolski Edmund, Kraków.
Długosz T., Kraków.
Dobrzycki Stanisław, Fryburg szwajc.
Dorożewski Napoleon, Lwów.
Domaniewska Wacława, Kraków.
Dubiecki Maryan, Kraków.
Duda Franciszek, Kraków.
Hr. Dzieduszycki Tadeusz, Niesłuchów.
Estreicher Stanisław, Kraków.
Eustachiewicz Stanisław, Lwów.

Fedorowicz Władysław, Okno.
Feuersteinowa Zofia, Lwów.
X. Fijałek Jan, Kraków.
Finkel Ludwik, Lwów.
Fisch-Naglerowa Hermina, Lwów.
X. Fox Paweł, Baltimore.
Frejlich Józef, Kraków.
† Frenkel Stefan, Lwów.
Friedberg Jan, Lwów.
Fuchs Franciszek, Kraków.

Gawlik Mieczysław, Tłumacz.
Gawroński Rawita Franciszek, Kraków.
Gebert Bronisław, Lwów.
Giedroyć Franciszek, Warszawa.
Gimnazyum, Brzozów.
Gimnazyum I, Tarnopol.
Gimnazyum, Sokal.
Gimnazyum, Kałusz.
Giżycki Marek, Kraków.
Glückerowa Anna, Lwów.
Głąbiński Stanisław, Lwów.
X. Gołąb Julian, Kraków.
Gorczak Bronisław, Lwów.
Górka Olgierd, Kraków.
Goska Helena, Kraków.
Goyski Maryan, Kraków.
Grabski Stanisław, Lwów.
Grabowski Stanisław, Kraków.
Grażyński Michał, Kraków.
Grocholski hr. Ludgard, Lwów.
Grodecki Roman, Kraków.
X. Gromnicki Tadeusz, Kraków.
Grużewski Bolesław, Lwów.
X. Grzyś Michał, Iwonicz.
Gubrynowicz Bronisław, Lwów.
Gubrynowicz Kazimierz, Lwów.
†Gubrynowicz Władysław, Lwów.
Gumowski Maryan, Kraków.

†Hadaczek Karol, Lwów.
Hahn Wiktor, Lwów.
Halban Alfred, Lwów.
Halecki Oskar, Kraków.
Hartleb Kazimierz, Lwów.
Heck Walery, Trembowla.
Heckerówna Helena, Kraków.
Hertrich-Woleński Mieczysław, Podkamień.
Hrabyk Piotr, Przemyśl.
Hubertówna Janina, Kraków.

Jachimecki Zdzisław, Kraków.
Jamrógiewicz Roman, Kraków.
Janelli Maryan, Lwów.
Janik Michał, Lwów.
Janowicz Aleksander, Lwów.
Janowski Ludwik, Kraków.
Jarosiewicz Marya, Lwów.
†Jaworski Franciszek, Lwów.
Jezienicki Michał, Stanisławów.
Jurczyński Juliusz, Kraków.

Kaczmarczyk Kazimierz, Kraków.
Kaindl Rajmund Fryderyk, Czerniowce.
Kallenbach Józef, Lwów.
Kamiński Jan, Złoczów.
Karbowiak Antoni, Kraków.
Kasprzycki Piotr, Lwów.
Kętrzyński Stanisław, Rzym.
Kętrzyński Wojciech, Lwów.
Kipa Emil, Lwów.
Klein Franciszek, Kraków.
Kłodziński Adam, Kraków.
Koch Stanisława, Tarnopol.
Kochman Maksymilian, Lwów.
X. Kochowski Władysław, Rzym.
Kocowski Włodzimierz, Sokal.
X. Krysa Jakób, Chyrów.
Kolankowski Ludwik, Kraków.
Kolasiński Zygmunt, Lwów.
Konarski Kazimierz, Kraków.
Koneczny Feliks, Kraków.
Konopczyńska Jadwiga, Kraków.
Konopczyński Władysław, Kraków.
Kopera Feliks, Kraków.
Kordyl Stanisław, Kraków.
Korzeniowski Józef, Kraków.
Korzon Tadeusz, Warszawa.
Kościałkowski Stanisław, Wilno.
Kossowski Stanisław, Lwów.
Kot Stanisław, Kraków.
Kowalczuk Michał, Lwów.
X. Kowalski Gerard, Mogiła (Kraków).
Kownacki Józef, Kraków.
† Hr. Koziebrodzki Bolesta Tadeusz, Chlibów.
X. Kozierowski Stanisław, Skórzewo (W. Ks. Pozn.).
Koziołkowski Maryan, Kraków.
Hr. Krasicki Ignacy, Bachórzec.
Kraushar Aleksander, Warszawa.

X. Kravjanszky Maurus, Nagy Varad (Kraków).
† Krček Franciszek, Lwów.
Krechowiecki Adam, Lwów.
Krotoski Kazimierz, Nowy Targ.
Kruczkiewicz Bronisław, Lwów.
Kryński Antoni Adam, Lwów.
Krywult Waleryan, Kraków.
† Krzyżanowski Stanisław, Kraków.
Kubala Ludwik, Lwów.
Kucharski Piotr, Lwów.
Kucharski Władysław, Lwów.
Kudelka Bolesław, Tarnów.
† X. Kujot Stanisław, Grzybno.
Kukiel Maryan, Lwów.
Kunkel Adolf, Poznań.
Kuntze Edward, Kraków.
Kupczyński Tadeusz, Kraków.
Kurpiel Antoni, Lwów.
Kutrzeba Stanisław, Kraków.
Kwasieborski Stanisław, Kraków.

Hr. Lanckoroński Karol, Rozdół.
Landwirtówna Róża, Kraków.
Latkowski Julian, Stanisławów.
Leniek Jan, Tarnów.
Lepszy Leonard, Kraków.
Lewicki Józef, Kraków.
Lewicki Stanisław, Lwów.
† Lisiewicz Aleksander, Lwów.
Lisiewicz Zygmunt, Lwów.
Loret Maciej, Rzym.
Ks. Lubomirski Andrzej, Lwów.

Łodyński Maryan, Kraków.
Łopaciński Wincenty, Kraków.
Łubieńska Cecylia, Lwów.
Łyskowski Tomasz, Jelitowo (W. Ks. Poz.).

Machczyńska Antonina, Lwów.
Machek Emanuel, Lwów.
Majchrowicz Franciszek, Lwów.
Majewski Władysław, Lwów.
† Br. Manteuffel Gustaw, Ryga.
Matusiak Szymon, Lwów.
Matuszek Adam, Kraków.
Matuszewic Emeryk, Lwów.
Mazanowski Aleksander, Lwów.
Mazurek Julian, Lwów.
Mejbaum Wacław, Lwów.
Hr. Michałowski Józef, Florencya.
† Mieroszowski Krzysztof, Kraków.
† Miklaszewski Juliusz, Kraków.
Modelski Teofil, Lwów.
Morawski Kazimierz, Kraków.
Morawski Kazimierz Maryan, Kraków.
Mościcki Henryk, Warszawa.
Muczkowski Józef, Kraków.
Muzeum XX. Czartoryskich, Kraków.
Muzeum Przemysłowe, Lwów.
Hr. Mycielski Jerzy, Kraków.

Nacher Teodor, Lwów.
Naganowski Edmund, Lwów.
Nawratil Arnulf, Lwów.
Nitman Karol, Stanisławów.
Nogaj Józef, Lwów.
Novák Stefan, Tarnopol.
Nowicki Eustachy, Lwów.

Olszewicz Wacław, Warszawa.
Opatrny Jarosław, Nowy Sącz.
Osiecki Wiktor, Lwów.

Paczkowski Józef, Berlin.
Pagaczewski Julian, Kraków.
Papée Fryderyk, Kraków.
Pasek Jan, Kraków.
Pawłowski Bronisław, Lwów.
Peretiatkowicz Antoni, Kraków.
Perlbach Maksymilian, Berlin.
Pierzchała Ludwik, Lwów.
Pilat Tadeusz, Lwów.
Pini Tadeusz, Lwów.
Hr. Piniński Leon, Lwów.
Piotrowicz Stanisław, Lwów.
Piwarowa Marta, Lwów.
Polaczkówna Helena, Lwów.
Polaczkówna Marya, Przemyśl.
Porębowicz Edward, Lwów.
X. Posłuszny Stefan, Iwaniska.
Hr. Potockich kancelarya gł. Krzeszowice.
Prochaska Antoni, Lwów.
Przyłuski Franciszek, Łagiewniki (W. Ks. Pozn.).
Przysiecki Ludwik, Lwów.
Ptaśnik Jan, Kraków.
Ptaszycki Stanisław, Petersburg.

Radlińska Helena, Kraków.
Radzikowski Stanisław, Kraków.
Radzimiński Luba Zygmunt, Lwów.
Rafacz Józef, Kraków.
Ręgorowicz Ludwik, Kraków.
Reiter Maryan, Lwów.
Hr. Rey Mieczysław, Mikulińce.
Rolny Wilhelm, Lwów.
Rosengarten Julian, Kraków.
Rostafiński Józef, Kraków.
Hr. Rostworowski Michał, Kraków.
Rutkowski Adam, Kraków.
Rutkowski Jan, Lwów.
Rutkowski Władysław, Kraków.
Rymar Leon, Kraków.
X. Rzymełka Jan, Kraków.

X. Sapieha Adam, Kraków.
Ks. Sapieha Władysław, Krasiczyn.
X. Sarna Władysław, Przemyśl.
Sawczyński Henryk, Lwów.
Schirmer Edward, Brody.
Schneider Stanisław, Lwów.
Schorr Mojżesz, Lwów.
Seminaryum nauczycielskie, Kraków.
Semkowicz Aleksander, Lwów.
Semkowicz Władysław, Kraków.
X. Siemieński Jan, Kraków.
† Sienkiewicz Henryk, Warszawa.
X. Siuda Antoni, Kraków.
Siwak Michał, Lwów.
Skałkowski Adam, Lwów.
Skibiński Mieczysław, Kraków.
Skibniewski Kazimierz, Lwów.
Sławomirski Błażej, Kraków.
Służewski Michał, Lwów.
Smarzewski Tadeusz, Lwów.
Smiałek Wincenty, Lwów.
Smietana Arnold, Jasło.
Smolka Stanisław, Kraków.
Sobieski Wacław, Kraków.
† Sochaniewicz Stefan, Lwów.
Sokołowski August, Kraków.
Stojanowski Józef, Lwów.
Straszewska Julia, Kraków.
Strzałkowska Zofia, Lwów.
Studziński Cyryl, Lwów.
Stysiński Wiktor, Kraków.
Supiński Wiktor, Kraków.
Szkoła realna T. S. L. Biała.
Szkoła realna, Jarosław.
Szkoła realna, Rawa Ruska.
Szpunar Feliks, Kraków.
Szumowski Władysław, Lwów.
X. Szydelski Stefan, Lwów.

Tarliński Zygmunt, Kraków.
Hr. Tarnowski Jan, Chorzelów.
Hr. Tarnowski Stanisław, Kraków.
Taubenschlag Rafał, Kraków.
Thumenówna Julia, Lwów.
Till Ernest, Lwów.
Tokarz Wacław, Kraków.
Tomkowicz Stanisław, Kraków.
Towarnicki Władysław, Lwów.
Towarzystwo wzaj. pom. Uniw. Jagiell. Kraków.
Tretiak Józef, Kraków.
Troskolański Tadeusz, Przemyśl.
Trzcińska Ludwika, Warszawa.
Turowski Stanisław, Kraków.
Turska-Straszewska Julia, Kraków.
Twardowski Bolesław, Poznań.
Tymieniecki Kazimierz, Kraków.

Ulanowski Bolesław, Kraków.
Urbański Tadeusz, Lwów.

Wałek Tadeusz, Kraków.
Wańczura Alojzy, Demnia wyżna.
Wawrzkowicz Eugeniusz, Lwów.
Widajewicz Józef, Biała.
X. Wiejowski Józef, Przemyśl.
Winiarski Bohdan, Kraków.
Witanowski Michał Rawicz, Piotrków.
Witwicki Tadeusz, Lwów.
Hr. Wodzicki Antoni, Kościelce.
Wojciechowski Konstanty, Lwów.
Wojciechowski Tadeusz, Lwów.

Zachorowski Stanisław, Kraków.
Zajączkowska Marya, Kraków.
Zajączkowska Marya, Lwów.
X. Zajchowski Józef, Lwów.
Zakrzewski Stanisław, Lwów.
Zakrzewski Wincenty, Kraków.
Zaleski Józef, Lwów.
Załęcki Artur, Lwów.
Hr. Zamoyski Władysław, Zakopane.
Zarewicz Stanisław, Lwów.
X. Zbigień Franciszek, Chyrów.
† Zenowicz Despot Leon, Lwów.
Zieliński Stanisław, Brzozówka.
Zieliński Adam, Kraków.
Ziemski Adam, Kraków.
† Zoll Fryderyk (starszy), Kraków.

Żelichowski Ciołek Jerzy, Lwów.
Żytyński Saturnin, Nowy Sącz.